Punkt i protokollet PR 60/2019 rd

Plenum

Torsdag 7.11.2019 kl. 16.00—19.28

5. Lagmotion med förslag till lag om ändring av 39 § i lagen om småbarnspedagogik och till vissa lagar som har samband med den

Lagmotion LM 11/2019 rd Paula Risikko saml m.fl.

Remissdebatt

Förste vice talman Tuula Haatainen: Ärende 5 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till kulturutskottet.

Behandlingen av ärendet avbröts i plenum 25.10.2019. Nu fortsätter debatten.

Debatt

18.35 **Jaana Pelkonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Lähetekeskustelu tähän aloitteeseen liittyen todellakin alkoi reilu viikko sitten, ja tuolloin edustaja Risikko tämän loistavan aloitteensa erittäin kattavasti esitteli. Ensinnäkin aloite on erittäin kannatettava, ja muutama muu huomio tähän aihepiiriin liittyen:

Maailmamme ja maamme muuttuvat hyvin nopeasti, kuten kaikki hyvin tiedämme. Meille on tullut sanastoon esimerkiksi sana ”kunniaväkivalta”, jonka ensisijaiset huomioijat ovat todennäköisesti väkivaltaa kohdanneet opettajat. Opettajille onkin mahdollistettava tarvittava tieto sekä työkalut kunniaväkivallan tunnistamiseen ja siihen, kuinka kohdata uhri.

Sosiaalinen media on puolestaan tuonut uusia haasteita nuorten seksuaalisen häirinnän saralle. Varhaiskasvatus on keskeisessä asemassa sukupuolittuneeseen väkivaltaan puuttumisessa. Riittävät resurssit ennaltaehkäisevään työhön on turvattava, ja opettajien koulutuksessa on huomioitava entistä enemmän ihmisoikeus- ja seksuaalikasvatus, jotta nuorille välittyy selkeästi tieto paitsi heidän omista myös toisten rajoista sekä oikeuksista.

Tämä sijoitus kannattaa tehdä nyt, sillä näin autamme tulevaisuuden aikuisia ymmärtämään, missä raja kulkee.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Heinonen — poissa, edustaja Laiho. [Inka Hopsu lähestyy puhujakoroketta] Poissa. — Edustaja Hopsu. Sitä minäkin olin mieltä, että Hopsu sieltä tulee — olkaa hyvä. [Inka Hopsu: Huomasin, että Laihoa ei näy, niin jo lähestyin puhujapönttöä!]

18.37 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Käsiteltävä varhaiskasvatuslakia koskeva lakiesitys antaa osaltaan työkaluja vastata nykypäivän ilmiöiden ja toimintaympäristön kehityksen tuomiin haasteisiin. Maailma muuttuu, ja opetus- ja kasvatussektorin on mitä tärkeintä pysyä muutoksessa mukana. Tärkeää työtä tekevien ammattilaisten tulee saada ylläpidettyä ja päivitettyä omaa osaamistaan. Opetusalan työolobarometri 2017 kertoi, että

työnilo, työstä innostuminen ja työtyytyväisyys eivät enää vuonna 2017 kannatelleet opettajien ja alan johdon hyvinvointia. Kuormitustekijöitä on paljon: Työaika ei riitä tehtäviin, työkyky koetaan entistä heikommaksi. Liian moni kokee myös epäasiallista kohtelua ja kiusaamista.

Hyvin kohdentuva täydennyskoulutus on yksi keino ylläpitää työkykyä ja työmotivaatiota. Opettajien täydennyskoulutus on valitettavasti ollut hajanaista ja irrallaan peruskoulutuksesta, tilastollisesti Suomessa myös vähäistä. Täydennyskoulutuksen vaikuttavuutta tulisi arvioida. Opettajat tarvitsevat suunnitelmallista ja koko työuran kestävää koulutusta. Täydennyskoulutusta tulee kehittää niin, että se on eri opettaja- ja esimiesryhmillä johdonmukainen kokonaisuus ja tukee työn muutoksissa selviytymistä.

Edustaja Risikon lakialoite velvoittaisi varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä ja tuottajia huolehtimaan henkilökunnan tietojen ja taitojen päivittämisestä. Täydennyskoulutuksen pirstaloituneisuuteen ovat viime vuosien aikana vaikuttaneet myös koulutukseen kohdistuneet leikkaukset. Aihe on siis ajankohtainen ja tärkeä.

Hallitusohjelman kirjaukset antavat tähän asiakokonaisuuteen kelvollisen selkänojan. Hallitusohjelmassa on muun muassa kirjattu, että opettajien ja johtamisen kehittämistä tuetaan osana varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmia. Lisäksi opettajankoulutusfoorumi jatkaa toimintaansa ja kehittää opettajankoulutusta. Foorumin tavoitteena on luoda jatkumoa opettajankoulutuksesta perehdytys- ja täydennyskoulutukseen.

Nyt peruskoulussa käytössä oleva digitutormalli on saanut positiivista palautetta, ja siitä on positiivisia kokemuksia. Mallissa koululla on koulutettu opettaja, jonka vastuulla on muiden opettajien kouluttaminen myös oppituntien aikana. Tämä malli olisi hyvin sovellettavissa myös varhaiskasvatukseen ja muuhun temaattiseen täydennyskoulutukseen.

Haasteena on kuitenkin kuntien heikko taloustilanne. Eri kunnilla on erilaiset taloudelliset, ja valitettavasti joskus myös asenteelliset, valmiudet toteuttaa koulutukseen liittyviä uudistuksia, mikä voi asettaa eri kuntien opettajat ja oppilaat eriarvoiseen asemaan.

Yksi iso haaste kohdistui myös opetus- ja kasvatushenkilökunnan johtamiseen. Tällä hetkellä rehtoreilla ja muilla opetusalan johtajilla ei ole tarpeeksi aikaa pedagogiseen johtamiseen. Koulujen koot ovat kasvaneet, ja rehtoreilla ei esimerkiksi ole usein vararehtoria tukenaan. Varhaiskasvatuksessa on hyvä, että johtajien kelpoisuuksia nostetaan. Esimerkiksi Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen, Karvin, arvioinnin mukaan varhaiskasvatussuunnitelmat eivät toteudu riittävän hyvin, ja siihenkin auttaisi juuri henkilöstön ja johtajien kouluttaminen.

18.41 **Anne-Mari Virolainen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Viime vaalikauden aikana olin sellaisissa tehtävissä, että tapasin paljon ulkomaisia kollegoita, toisia kansanedustajia, ministereitä, valtioiden päämiehiä. Joka ikisessä — korostan, joka ikisessä — keskustelussa nousi esiin suomalainen laadukas koulutus. Sitä ei tarvinnut selitellä kenellekään. Se oli itsestäänselvyys.

Kun me mietimme sitä, kuinka paljon maailma muuttuu tänä päivänä — muutoksen vauhti on aivan valtava — niin on aivan perusteltu tämä edustaja Risikon aloite siitä, että meidän opetushenkilökuntamme ja ohjaushenkilökuntamme ammattitaitoa ylläpidetään, kehitetään, niin että he pystyvät olemaan tässä kehityksessä mukana.

Tämä aloite pitää mielestäni sisällään huolen siitä, että meidän lapsemme saavat laadukasta opetusta, ja myös siitä, että meidän opettajamme pysyvät motivoituneina ja pystyvät antamaan itsestään sitä osaamistaan meidän lapsillemme.

Tässä aiemmassa, edustaja Hopsun puheenvuorossa tuli esiin myös rehtoreiden ja esimiesten rooli. Uskon, että meidän kaikkien aikuisten, jotka ohjaamme lapsia ja nuoria, suunnaton tehtävämme on pitää huolta siitä, että me itse jaksamme, ja ennen kaikkea siitä, että näillä lapsilla on sellainen ympäristö, että myös syntyy oppimisen tuloksia. Kun me puhumme laadukkaasta koulutuksesta, aina silloin tällöin unohtuu se, syntyykö niitä oppimistuloksia. Suomessa niitä syntyy, mutta jos me tarkastelemme vähän laajemmalla spektrillä, koko maailman tasolla, niin meillä on valtava oppimisen kriisi. Onneksi suomalaista osaamista, koulutusosaamista, myös viedään maailmalle, ja toivotaan, että näihin globaaleihin kysymyksiinkin saadaan vastauksia. — Kiitos.

18.43 **Mari Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Arvoisat edustajat! Kiitos aloitteesta. On todella tärkeää, että takaamme mahdollisuudet uudelleenkouluttautumiseen ja jatkuvaan oppimiseen. Nämä ovat tärkeimpiä elinkeinopoliittisia toimia, mitä me voimme tehdä. Kun tiedetään, että suurin osa tulevista työpaikoista syntyy sellaisille aloille, joilla tarvitaan erilaisia uusia taitoja ja koulutusta, korkeakoulutusta, niin on äärimmäisen tärkeää, että me huolehdimme jatkuvasta oppimisesta ja myös siitä, että aloituspaikkoja riittää.

Olen saanut paljon palautetta varhaiskasvatuksesta — juuri siitä, että aikaa ei ole sille kehittämistyölle varattu. Aikaa ei ole myöskään riittävästi uudelleenkouluttautumiselle ja oppimiselle varattuna. Monissa kaupungeissa vahditaan aika tarkasti täyttö- ja käyttöasteita, mutta varhaiskasvatuksen työ vaatii monilla alueilla myös yhä enemmän sitä, että lapsille opetetaan myös esimerkiksi kieltä ja tuetaan monenlaisia erityistarpeita, mikä on ihan välttämätöntä sen kannalta, että lapset pärjäävät myöhemmin opinpolullaan. On tärkeää luoda semmoiset olosuhteet, että me rinnastamme varhaiskasvatuksen yhtä lailla oppimisen poluksi kuin peruskoulun, ja että kaikessa koulutuksessa turvataan sellaiset olosuhteet opettajille, että on mielekästä tehdä työtä. OAJ on kommentoinut sitä, että meidän todellakin pitäisi nähdä varhaiskasvatus osana oppimista ja koulupolkua — myös siinä, että me rajaisimme voitontavoittelun varhaiskasvatuksesta ulos, kuten me olemme tehneet peruskoulun osalta. Tämä olisi minun mielestäni ajatuksellisesti myös tärkeä asia jatkuvan oppimisen kannalta, ja on tärkeää, että yhä enemmän integroimme koko opinpolkua varhaiskasvatuksesta peruskouluun. Me emme voi nähdä varhaiskasvatusta enää sellaisena resurssitehokkaana säilytyspaikkana, vaan kyllä meidän pitää nähdä se oppimisena.

Siksi onkin tosi hienoa, että tässä hallituksessa ja tässä eduskunnassa panostetaan nyt vihdoin myös varhaiskasvatukseen ja nähdään sen arvo. Ihan vastikään on viety eteenpäin esitys ryhmäkokojen palauttamisesta. Tämä on juuri sellaista tärkeää, aitoa poliittista työtä, joka parantaa siellä varhaiskasvatuksen arjessa myös mahdollisuuksia kehittämistyöhön. Sen lisäksi on toki tärkeää varata sille ihan erikseen aika.

18.46 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Tämän lakialoitteen tavoitteena on siis se, että opettajille tulisi lakisääteinen oikeus täydennyskoulutukseen. Tätä haen erityisesti siitä syystä, että jokainen tarvitsee oman ammattitaitonsa kehittämistä. Opettajat ovat kyllä yksi sellainen ammattiryhmä, jolla muuttuu jatkuvasti ympärillä työyhteisö, tai siis työelämä muuttuu, ja toisaalta pitää koko ajan sondeerata ja ennustaa sitä — kun niille rakkaille oppilaille sitten sitä elämää opettaa — ja pitää olla koko ajan ajan tasalla siitä, mitä tapah-

tuu. Ja se saattaa olla aika stressaavaakin, jos sen joutuu täysin ottamaan niin sanotusti omasta ajastaan.

Aikoinansa tällainen samanlainen tilanne tuli sosiaali- ja terveydenhuoltohenkilöstöllä, että tuntui, että piti olla koko ajan ajan tasalla, niin kuin pitääkin, mutta sitten kuitenkaan siihen täydennyskoulutukseen ei ollut mahdollisuuksia. Sitten siitä tehtiin lakisääteinen ensin terveydenhuoltohenkilöstölle, sitten sosiaalihuoltohenkilöstölle, ja uskon, että tämä lähtee liikkeelle myös sitten täällä koulutuksen ja kasvatuksen puolella, koska tämä varhaiskasvatuksessa jo on osittain, ja nyt sitten olisi tässä omassa lakialoitteessani. Ajattelen, että tämä olisi sitten ratkaisu, että se saataisiin myöskin muille kasvattajille, muille opettajille.

Arvoisa puhemies! Opettajien osaaminen on se, johon koko maamme osaamistason nousu ja menestys perustuvat. Siksi opettajien osaamista on säännöllisesti päivitettävä. Tällä hetkellä vain varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on lakisääteinen oikeus täydennyskoulutukseen. Opetusalalla vain varhaiskasvatuksen esimiehille, opettajille ja muulle henkilöstölle on säädetty oikeudesta täydennyskoulutukseen. Pidän tätä merkittävänä puutteena ja asiana, joka pitää yhdenvertaisuuden näkökulmasta pikemminkin korjata. Oikeus tulee olla kaikilla opettajilla.

Lakialoitteessani esitetään, että varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjälle ja tuottajalle säädetään velvollisuus huolehtia kasvatus-, opetus- ja ohjaushenkilöstön sekä esimiesten ammatillisesta osaamisesta ja kehittämisestä. Ammatillisen osaamisen ylläpitämisellä ja kehittämisellä tarkoitetaan tälle henkilöstölle työajalla tarjottavaa suunnitelmallista koulutusta, joka on tarpeen mainitun henkilöstön perehdyttämiseksi, ammatillisen osaamisen ajantasaisena ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi vastaamaan työn, työtehtävien ja työmarkkinoiden asettamia vaatimuksia ja ennakoitavissa olevia muuttuvia osaamistarpeita.

Nykyinen yleinen velvollisuus perehdyttää ja kouluttaa työntekijöitä ei ole riittänyt turvaamaan esimiesten ja opettajien koko uran aikaista perehdyttämistä ja jatkuvaa oppimista. Kasvatus-, opetus- ja ohjaushenkilöstön sekä esimiesten osaamisen kehittäminen ei saa riippua työnantajasta. Jokaisella oppijalla on oikeus osaavaan opettajaan. Suomessa 79 prosenttia opettajista on sitä mieltä, että ammatillisen osaamisen kehittämistoiminnalla on myönteinen vaikutus opetukseen.

Arvoisat kuulijat! Arvoisa puhemies! Täällä viime perjantaina jo käytiin tästä alustava keskustelu, ja täällä esimerkiksi edustaja Kinnunen käytti erinomaisen hyvän puheenvuoron ja itse rehtorina toimineena ja opetustyöstä vastanneena henkilönä toi esille myöskin näitä hyviä puolia tästä ja herätti kysymyksen myös kustannuksista, ja se on erittäin varteenotettava kysymys. Nimittäin tässä lakialoitteessani ei ole laskettu vielä kustannuksia, koska itse ajattelen sen vähän samalla ohjenuoralla, mitä aikoinansa tehtiin sosiaali- ja terveydenhuollossa, että ensin tietysti pitää olla se asetus, ja se tarkoittaa sitä, että se on hyvä ihan, että siinä ovat ammattijärjestöt ja OKM ja OPH miettimässä, millä asetuksella sitten tarkennetaan, että mikä täydennyskoulutus hyväksytään ja miten sitä kannattaa järjestää ja niin edelleen. Ja näin on myöskin sosiaali- ja terveydenhuollossa asetuksella sitten määritelty niitä tarkennuksia. Siitä taas riippuu sitten se, kuinka paljon se maksaa, ja sen tähden en pystynyt sitä laskelmaa tekemään. Sehän on ihan selvää, että kyllähän tämä maksaa, mutta kuinka paljon se sitten oikeasti hyödyttää, niin mielestäni tämä niin sanotusti hintansa haukkuu. Tietenkin tämä on arvioitava sitten peruspalvelujen valtionosuuksissa. Kun kunnille annetaan näitä valtionosuuksia, se pitää siellä huomioida, kun me olemme kerta jo

monta hallituskautta sitten sopineet, että aina jos tulee kunnille uusia tehtäviä, se täysimääräisesti korvataan.

Eli kyllä tästä kustannuksia tulee. Mutta väitän — kun itsekin olen toistakymmentä vuotta toiminut täydennyskoulutusopettajana eli organisoinut erilaisia täydennyskoulutuksia niin keskussairaalatasolla kuin sitten siellä ammattikorkeakoulussa ja toisella asteella — että on erilaisia tapoja suorittaa niin sanotusti ja täydentää ja ajantasaistaa sitä osaamistaan. Ne eivät aina ole niin hirveän kalliitakaan. Nykyään on aika paljon sitten vielä tätä tällaista sähköistäkin ja tällaista, että voidaan myöskin etänä opiskella, ja on nettiopiskelua ja monenlaista opiskelumahdollisuutta, joten se ei aina ole sitten niin kovin, kovin kallistakaan. Siitä syystä minä kyllä näkisin, että tästä on enemmän hyötyä kuin haittaa. Mutta totta kai tässähän on myös se mahdollisuus, että tämä mentäisiin askeltaen, että tässä käynnistettäisiin tätä ja tehtäisiin askelluksia, jolloinka se ei ensi vaiheessa maksaisi niin paljon. Ymmärrän hyvin tämän taloudellisen tilanteen kunnissa, enkä missään nimessä näe niin, että kunnilla on ehdottomasti rahaa. Ei, ei ole, mutta tämä on minun mielestäni sellainen yksi paikka, jossa me voisimme ihan valtion tasolla lähteä kuntia tukemaan. Tämä on kuitenkin myös ei ainoastaan sitä osaamista vaan myös työhyvinvointia edistävää asiaa. Täydennyskoulutus kannattaa aina. — Kiitos.

18.53 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Aikoinaan suunnittelin itsekin opettajan uraa. Opiskelin tuolloin Oulun yliopiston kasvatustieteen perusopintoja etäopintoina kansanopistossa ja kohtasin tuolloin erään elämäntyönsä opettajana tehneen henkilön. Hän totesi minulle, että se, joka pyrkii opettajaksi, pyrkii jaloon ammattiin. Opettajan tehtävä, opettajan ammatti on jalo, tärkeä ammatti. Omalta kohdaltani rohkenen myös väittää ja olen itse asiassa aivan varma siitä, että muutamalla asiansa osaavalla ja nuorta ymmärtävällä opettajalla oli hyvin vahva merkitys siihen, että yhteiskunta sai myös minusta korkeasti koulutetun, työkykyisen kansalaisen, vaikka minusta ei sitten opettajaa tullutkaan vaan suuntauduin eri ammatteihin.

Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Risikolle siitä, että tämän lakialoitteen myötä voimme nyt keskustella tästä tärkeästä asiasta, josta keskustelu tosiaan aloitettiin jo silloin muutama viikko sitten. Jo silloin jäi mieleen tämä edustaja Risikon toteamus siitä, että jokaisella oppijalla on oikeus osaavaan opettajaan.

Tämä lakialoite tuo esiin sen tosiasian, että on todella tärkeää, että opettajilla olisi mahdollisuus täydennyskoulutukseen, jokaisella opettajalla. Aloitteen mukaan nykyinen yleinen velvollisuus perehdyttää ja kouluttaa työntekijöitä ei ole riittänyt turvaamaan esimiesten ja opettajien koko uran aikaista perehdyttämistä ja jatkuvaa oppimista.

Aloite on tavoitteissaan linjassa myös meidän hallitusohjelmamme kanssa, jossa sovittiin, että lisätään työelämässä muunto-, täydennys- ja erikoistumiskoulutuksia ja että tavoitteena on jatkuvan oppimisen edistäminen. On tärkeää keskustella ja linjata sitä, miten tämä toteutetaan. Siihen on erilaisia vaihtoehtoja, mikä on myös jo tässä keskustelussa tullut hyvin esille. Tähän keskusteluun ja toteutukseen tarvitaan meitä kaikkia.

Mielestäni on myös tärkeää huomioida kaikessa lisäkoulutuksessa, olipa sitten kyse opettajista, sairaanhoitajista, poliiseista, puhelinmyyjistä tai mistä tahansa ammatista, että koulutukseen osallistumista helpottaisi useinkin se, että se voitaisiin tuoda sinne työpaikalle, ja aivan kuten edustaja Risikko totesi, esimerkiksi digitaaliset palvelut tuovat tähän monia mahdollisuuksia. Meillä varsin pitkien välimatkojen maassa ja myöskin kiireisessä työelämässä koulutukseen osallistumisen kynnystä usein voisi madaltaa se, että koulutus voi-

taisiin toteuttaa siinä lähellä työpaikalla. On erittäin tärkeää, että meillä koko maassa on hyvät mahdollisuudet ja tasaveroiset mahdollisuudet osallistua ammatissa oppimiseen ja kehittymiseen.

Myös erilaisia opettamisen ja kouluttautumisen esteitä tulisi karsia. Esimerkiksi alakoulun opettajan arjessa riittävän pienet ryhmäkoot ja hyvin hoidettu erityisopetus vahvistavat opettajan jaksamista ja myös mahdollisuuksia omatoimiseenkin lisäoppimiseen. Jos työelämä käy liian raskaaksi, on täysin luonnollista, että myöskin kouluttautumiseen osallistuminen silloin vähenee, kun ei siihen jaksa välttämättä sillä tavalla osallistua. Siksi kaikenlainen opettajan työn ja myöskin koululaitoksen kehittäminen on erittäin tärkeää kaikilla kouluasteilla. Tämä kehittäminen on sekä opettajan etu että oppilaan etu, ja se palvelee koko yhteiskuntaa. Koulutus ja sivistys ovat peruskiviä siinä perustuksessa, jonka varaan meidän hyvä yhteiskuntamme on rakentunut ja tulee myös tulevaisuudessa rakentumaan.

18.57 **Matias Marttinen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen koulutusjärjestelmä ja hyvät oppimistulokset ovat pitkälti korkeasti koulutettujen opettajiemme takana ja heidän tekemänsä hienon työn tulosta. Heillä on laaja pedagoginen vapaus, ja kun tapaan asiantuntijoita ja kollegoitani eri puolilta maailmaa, suomalaisten opettajien tekemä työ nousee aina esille näissä tapaamisissa. Näin ollen kiitän vielä kollegaa, edustaja Risikkoa tästä tehdystä lakialoitteesta, joka on erittäin tärkeä ja antaa meille myös mahdollisuuden nyt keskustella siitä, millä tapaa opetushenkilöstön mahdollisuutta kehittää omaa osaamistaan voidaan jatkossa parantaa.

Meillä on nimittäin, arvoisa puhemies, edelleen isoja ongelmia siinä, miten opetushenkilöstön on mahdollista kehittää omaa osaamistaan työuran aikana. Näen nimittäin, että edelleen aivan liian paljon on kiinni siitä, miten koulutuksen järjestäjä, usein siis kunta tai kaupunki, tarjoaa resursseja ja esimiehet taas mahdollisuuksia koulutukseen osallistumiseen ja miten ylipäänsä opettajia ja opetushenkilöstöä koulutukseen lähtemiseen edes kannustetaan. Samalla tiedämme myös sen, että uudet opettajat, jotka aloittavat työuransa, kokevat, että he jäävät usein aika yksin luokkatilanteessa, ja meillä on isoja haasteita siinä, miten nimenomaan sitä vertaistukea, vertaisoppimista saadaan sitten myös kouluyhteisöissä edelleen vahvistettua.

Arvoisa puhemies! Haluan ottaa tähän keskusteluun yhden ehkä hieman muunlaisen tulokulman, jota minusta tämän lakialoitteen yhteydessä voidaan käydä läpi. Täällä edustaja Risikko otti hienosti esille sen, että uudessa varhaiskasvatuslaissa, joka on säädetty, on poikkeuksellisesti säädetty myös siitä, että varhaiskasvatuksen järjestäjällä ja tuottajalla on velvollisuus huolehtia siitä, että varhaiskasvatuksen henkilöstö osallistuu riittävästi ammattitaitoa kehittävään täydennyskoulutukseen. On myös näin, että samanlaista velvoitetta meillä ei ole lainsäädännössä perusopetuksen tai toisen asteen koulutuksen osalta, on sitten kyse ammatillisesta koulutuksesta tai sitten lukiokoulutuksesta.

Minusta kuitenkin tätä opetushenkilöstön osaamisen kehittämistä pitäisi katsoa myös vähän laajemmin. Meidän pitäisi pohtia sitä, saammeko nyt riittävästi vaikuttavia tuloksia niillä euroilla ja niillä tavoilla, mitä taas yhteisesti käytetään. Opetushallitus tukee tällä hetkellä opettajien ja opetushenkilöstön täydennyskoulutuksen järjestämistä muistaakseni noin 5 miljoonalla eurolla vuosittain. Näitä koulutuksia järjestävät usein nimenomaan yliopistojen täydennyskoulutusyksiköt ja organisaatiot, ja on epäselvää, miten laajasti tämä

koulutus tällä hetkellä saavuttaa opettajia ja opetushenkilöstöä maantieteellisesti ja miten kattavaa tämä koulutus on.

Tällä hetkellä Turun yliopisto suunnittelee oman kasvatustieteellisen tiedekuntansa alle Raumalle Suomen ensimmäistä ”pikkunorssia”, joka tarkoittaa harjoittelupäiväkotia. Kuten, hyvät kollegat, tiedätte, meillähän on tässä maassa erittäin hieno niin sanottu normaalikouluverkosto, jossa yliopistojen tekemää tutkimusta ja viimeistä harjoittelutoimintaa voidaan viedä suoraan sinne koulujen arkeen, ja nyt olemme tekemässä länsirannikolle Suomen ensimmäistä harjoittelupäiväkotia, jossa tämä sama periaate tuodaan sinne päiväkodin arkeen, ja se paras ja viimeisin tietämys, mitä varhaiskasvatuksen kehittämisestä on, saadaan myös sinne päiväkodin arkeen mukaan.

Heitän ajatuksen ilmoille siitä, että kun, toivottavasti, tulevina vuosina tällainen verkosto saadaan koko Suomeen luotua, niin olisiko viisasta antaa näille päiväkodeille, siis ”pikkunorsseille”, myös tämmöinen alueellinen tai jopa maakunnallinen kehittämistehtävä huolehtia myös alueen henkilöstön täydennyskoulutuksesta ja velvoittaa heidät myös tarjoamaan se viimeinen tieto, mitä tutkimuksesta ja harjoittelutoiminnasta on saatu, koko alueen henkilöstön käyttöön. Minusta tätä kannattaisi ainakin selvittää, koska tällä hetkellä normaalikoulut tekevät jonkin verran tätä täydennyskoulutustyötä kentällä, mutta minulla ei ole nyt viimeistä tietoa, miten kattavaa tämä työ on.

Arvoisa rouva puhemies! Joka tapauksessa tervehdin kyllä ilolla edustaja Risikon tekemää lakialoitetta ja penään, että tässä talossa ja sivistysvaliokunnassa tarkastellaan tämän kauden aikana tarkasti sitä, millä tapaa peruskoulutus tässä maassa toimii ja miten näitä veroeuroja vaikuttavasti käytetään, jotta jokaisella opetushenkilöstön jäsenellä tässä maassa asuinpaikasta tai työnantajasta riippumatta olisi oikeus siihen laadukkaaseen ja hyvään koulutukseen myös työuran aikana.

19.03 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan nyt käsittelyssä oleva lakialoite nostaa tärkeän huolen riittävistä panostuksista kasvatus-, opetus- ja ohjaushenkilöstön sekä esimiesten ammatillisen osaamisen kehittämiseksi. Samoin kuten täällä on aikaisemmin todettu, lakialoite tosiaan sopii hyvin myöskin tämän jatkuvan oppimisen teemaan. Tässä aloitteessa on todella nähtävissä tahto parantaa osaamista ja kouluttautumisen oikeutta. Tässä mielessä ollaan hyvinkin oikeilla jäljillä.

Ammatillisen osaamisen kehittämiseksi tehdään nykyisinkin jo paljon, mutta totta kai parantamisen varaa on. Jo nyt sekä rehtorit, opettajat että kaikki kasvatusammattilaiset laativat erilaisia kehittämissuunnitelmia, mutta ongelmana on toisinaan se, että ne jäävät suunnitelmiksi eivätkä välttämättä toteudu. On myös tosiasia, kuten tässä aloitteessakin viitataan, että ammatillisen osaamisen kehittämisessä, sen laadussa ja määrässä, on alueellisia eroja. Myös työnantajien välillä on eroja. Usein ne heijastelevat kuntien taloustilannetta ja ylipäätään kunnissa vallitsevaa kouluttautumisen kulttuuria. Kunnat tosiaan säästävät tiukassa taloustilanteessa juuri henkilöstön koulutuksesta, ja totta kai se on alalla ongelma. Edustaja Risikko pohtikin jo hyvin, miten tämä olisi osutettavissa vastaamaan kuntien taloudellisia mahdollisuuksia.

Koulutuksen kysymys on aina myöskin hyvinvointikysymys. Tiedän omasta kokemuksestani — ja täällä on muitakin edustajia, jotka tietävät — alan kuormittavuuden. Osa opettajista, myöskin kasvatustyötä tekevistä ammattilaisista, hakeutuu vähemmän kuormittaville aloille.

Arvoisa rouva puhemies! Lakialoite todella nostaa esiin aidon huolen osaamisen päivittämisestä, ammattipätevyyden kehittämisen oikeutuksesta, henkilöstön tasavertaisuudesta ja alan hyvinvoinnistakin. Tässä mielessä minusta tässä lakialoitteen pohjana on aito pyrkimys saada kouluttautumisen ja alan hyvinvoinnin mahdollisuuksia eteenpäin.

19.06 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Pidän edustaja Risikon esille nostamaa lakialoitetta täydennyskoulutusoikeudesta ehdottomasti hyvänä ja kannatettavana asiana. Se jatkaakin hallitusohjelmaa ja esimerkiksi sivistysvaliokunnan henkeä loistavalla tavalla.

Opettajien ympäristö on yhtä muutosta varhaiskasvatuksesta korkeakouluun, näin on todettu tässäkin keskustelussa, ja tämän pystyn opettajana täysin allekirjoittamaan. Nyt vain varhaiskasvatusopettajalla on oikeus täydennyskoulutukseen, vaikka näin tulisi olla läpi koulukentän. Nykyinen yleinen velvollisuus perehdyttää työntekijöitä ei ole myöskään minun nähdäkseni riittävä tähän tukeen opettamisen kehittämiseksi.

Näen myös haasteellisena sen, että esimerkiksi opettajan työaikaan on harvoin annettu riittävästi aikaa ja resursointia oman työn kehittämiseksi ja oman työn kehittämisen arvostamiseksi työaikana, ja tähän tulisi pistää panoksia. Osaltaan tätä vietiin toki eteenpäin esimerkiksi Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa, jossa pyrittiin löytämään tämmöistä kehittämisaikaa, esimerkiksi oppilashuoltotapauksissa opettajien omaksi turvaksi ja lasten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Nostan yhden esimerkin: Nimenomaan tämän erityisen tuen tarpeisten lasten määrä on nimittäin kasvanut. Joka kuudes peruskoululainen on saanut erityisen tuen päätöksen, ja erityistä tukea saaneista oppilaista alle puolet on erityisryhmässä ja jopa 20 prosenttia on itse asiassa täysin luokkatilanteessa. Vaikka olen varsin vastikään minäkin valmistunut opettajaksi, niin viiden opintopisteen erityispedagogiikan osaamisella on kovin haastava opettajan toimia tässä ympäristössä, jossa erityisen tuen osuus kasvaa lapsissa ja tarpeita on monenlaisia. Hallitusohjelman mukaan lisäämme resursseja ja sitä kautta ammattilaisten määrää oppilashuoltoon, mutta myös opettajille tarvittaisiin tässä erityispedagogiikan osaamisessa lisää tukea.

Tai entä, kun yhteisopettajuuden ennakoidaan yleistyvän. Uudenlaisista opetusmenetelmistä yhteisopettajuus on kasvattamassa suosiotaan. Olen itsekin päätynyt tämmöiseen duaaliluokkaan opettamaan vailla sitä koulutusta, opettajankoulutuksen mukana en sitä saanut, ja käytännössä sekin tarvitsi oppia. Toivon, että todella tämmöisiä taitoja pystytään opettamaan myös jälkikäteen meidän laadukkaille suomalaisille opettajille.

Kolmas esimerkki on Vääksyn Aurinkovuoren koulusta, jossa on Opetushallituksen tuella kehitetty tunnetaitokasvatusta. Tämä on täysin uudenlainen tapa lähestyä lasten ja nuorten tunteita ja niiden prosessoimista ja kehittämistä. Näen, että tällaisiakaan taitoja ei opettajankoulutuksessa ole voitu siinä kohtaa [Puhemies koputtaa] opettaa, kun olemme olleet koulunpenkillä, koska totta kai tieto kehittyy pikkuhiljaa. [Puhemies: Aika!] Kannatan kyllä tätä ajatusta tästä lakialoitteesta.

19.09 **Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Laadukas ja monipuolinen koulupolku on maamme vahvuus. Kun presidentti Barack Obama kävi viimeksi Suomessa, hän kiitteli Suomen koululaitosta siitä, että jokainen lapsi ja nuori voi edetä koulupolulla niin pitkälle kuin rahkeet riittävät, taustasta riippumatta. Presidentti arvosti ja kiitti myös opettajien koulutuksen korkeaa tasoa. Siitä meidän tulee pitää kiinni. Opettajat tarvitsevat

jatkuvaa oppimista. Oppimisesta ja osaamisen kasvattamisesta tulee tehdä osa työn tekemistä, ja siihen tulee löytää erilaisia tapoja: niin lähi- kuin etäopiskelua, vertaistukea, mahdollisimman monta eri vaihtoehtoa.

Lakiesitys nostaa esille opettajien henkilökohtaiset kehittymisen suunnitelmat. Sellainen tarvitaan jokaiselle opettajalle. Suunnitelma ja siihen liittyvä keskustelu ovat tärkeä osa pedagogista johtamista ja oppilaitoksen osaamisen johtamista. On tärkeää, että oppilaitoksilla on tähän valmiudet, ja siihenkin tarvitaan täydennyskoulutusta.

Meillä itse kullakin on muistoja upeista opettajista, tärkeistä henkilöistä elämänpolun varrella. Minulla oli alakoulun Alli, joka innosti meitä laskemaan laskuja niin paljon kuin halusimme. Hän toi aina uusia kirjoja, ja teimme niitä. Ja minulla oli yläkoulun Topi, joka antoi tilaa luovuudelle, ja saimme tehdä näytelmiä koko koulua varten.

Jotta meillä olisi huomennakin maailman parhaita opettajia ja Suomi pärjäisi jatkossakin, tarvitsemme jatkuvaa oppimista. Oppia voi toki työssä, kursseilla, vapaa-ajalla ja täydennyskoulutuksissa niin muodollisesti kuin epämuodollisesti. Tämä jatkuvan oppimisen uudistus on 2020-luvun tärkeimpiä koulutus-, työllisyys- ja sosiaalipoliittisia uudistuksia, jossa kaikkien työikäisten, myös opettajien ja rehtorien, osaamista, koulutustarjontaa, toimeentuloa ja työelämän tarpeita tarkastellaan kokonaisuutena. Otetaan tämän lakiesityksen esiin nostamat tärkeät asiat sen toteuttamisessa huomioon.

Kiitos edustaja Risikolle tästä tärkeästä aloitteesta.

19.12 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Meillä taitaa olla täällä innostuneiden opettajien opettajainkokous käynnissä. [Naurua] Laadukkaan opettajankoulutuksen tavoitteena ovat, juuri kuten edustaja Virolainen täällä aikaisemmin mainitsi, hyvät oppimistulokset, nuorten hyvinvointi ja saadun koulutuksen johtaminen työllistymiseen niin meillä Suomessa kuin maailmalla. Tässä toden totta on Suomella paljon annettavaa. Suomen kehityspolitiikassa nostetaankin hallitusohjelman perusteella koulutus aiempaa suurempaan rooliin. Myös koulutusvientisektorin rooli kasvaa. Yksi täydennyskoulutuksen suunta voisikin olla kansainvälinen yhteistyö koulutussektorilla. Hienoa, että Jyväskylän yliopisto uudella koulutusohjelmallaan osittain jo ryhtyy vastaamaan tähän tarpeeseen.

Opetuksen ja oppimisen kansainvälisen TALIS 2018 -tutkimuksen mukaan opettajat kokevat täydennyskoulutuksen esteiksi muun muassa työaikataulut, sopivan koulutustarjonnan puutteet, koulutuksen kalliin hinnan ja työnantajien tuen puutteen. Lakiesitys nostaa esiin opettajien oikeuden henkilökohtaisiin kehittymissuunnitelmiin. Myös OAJ on muistuttanut henkilökohtaisten kehittymissuunnitelmien käyttöönoton tärkeydestä. Taso on tällä hetkellä Suomessa alhainen: vain 44 prosentilla opettajista ja rehtoreista oli henkilökohtainen koulutus- ja kehittymissuunnitelma.

Lakialoitteen sisältö liittyy myös keskeisesti laajemmin tarpeeseen kehittää jatkuvan oppimisen kokonaisuutta. Hallitusohjelman mukaisesti jatkuvan oppimisen uudistus on käynnistetty parlamentaarisena ja kolmikantaisena yhteistyönä yhdessä koulutuksen järjestäjien, työnantajien ja työntekijöiden kanssa. Samalla vastuunjaolla tulee myös opettajien täydennyskoulutusta edistää.

19.15 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Näin illalla on ihanaa nähdä, että täällä tosiaan olemme me opettajat. Täällä on nyt varmaan niitä alakoulun Alleja, ja oliko se Topi yläkoulusta vai mistä, ja mehän jokainen haluaisimme varmasti jäädä meidän oppilaidemme mieliin juuri sellaisena, miten edustaja Kinnunen täällä niin arvostavasti ja hellyttäväs-

tikin ja hellästi puhui näistä henkilöistä. Sellaisenahan mekin haluaisimme, että meidät muistetaan. Me jokainen muistamme aina niitä hyviä opettajia, vaikka eivät he aina kaikista sillä hetkellä tuntuneet niiltä kaikkein parhaimmilta, mutta jälkikäteen sitten he olivatkin niitä kaikkein parhaimpia.

Mutta jotta he voivat olla niitä parhaimpia, heidän piti koko ajan skarpata siinä substanssissa mutta myös opetusmetodiikassa. Sitten kun ajattelee, mitä tänä päivänä opettajan työ on, niin opettajan työtähän kuormittavat hyvin paljon myös vanhempien ongelmat, perheongelmat, köyhyys, lapsiperheköyhyys. Me olemme paljon kuulleet tuolla sivistysvaliokunnassa asiantuntijoilta, että myöskin asuinalueilla on paljon problematiikkaa ja eriarvoisuutta, ja ne kaikki kuormittavat opettajan työtä. Väitän — minä olen aina sanonut näin — että ei täydennyskoulutus ole yksin sitä, että sinulla lisääntyvät tiedot ja taidot, vaan se voi tuoda myös vertaistukea tai tukea omalle toiminnalle, että ”kyllä, minä teen juuri oikein”, ja se helpottaa sitten myöskin henkisesti.

Haluan täällä olevia puheenvuorojen käyttäjiä ja muutenkin kuulijoita kiittää hyvistä kommenteista. Minä olen todella ylpeänä puheenjohtaja sivistysvaliokunnassa, jossa meillä ei ole mitään sellaista hallitus—oppositio-akselia, vaan me pohdimme nimenomaan oppilaitten, opiskelun ja osaamisen mahdollisuuksia, ja nimenomaan Suomen parasta ja ihmisen parasta. Se on mielestäni sivistysvaliokunnalle hyvin hieno tehtävä. — Kiitos.

19.17 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Hienoa olla tässä seurassa, mutta olen yksi niistä, joka on ollut se oppija, jolla on ollut oppimisvaikeuksia omalla koulupolullaan. Osaan arvostaa tätä keskustelua juuri siitä suunnasta, että itselläni oli ne omat ongelmani, jotka sitten aiheuttivat varmasti sen opetuksen omaksumisen vaikeudet mutta myös opettajalle ennenaikaisia harmaita hiuksia. Silloin havaitsi sen, että oli niitä opettajia, jotka olivat virittäytyneet opettamaan ja ottamaan haltuun myös sen erilaisen oppijan.

Minä ajattelen tätä asiaa sillä tavoin, että opetustyö on työtä. Koulu on työpaikka. Oppilaitos — tuo laitos-sana on kyllä erityisen huono sana, mutta oppimisympäristö — on yhtä lailla työpaikka. Meillä muualla työelämässä on tänä päivänä jo vuosikymmenet työssäoppiminen, jatkuva ammattitaidon kehittäminen ollut yritysten kannalta ensiarvoisen tärkeää, tai se yritys ei ole enää toiminut. Tässä mielessä oppilas ei ole kuin sorvattava kappale, että laitetaan koneeseen uusi ohjelma ja se kappale sorvataan, vaan pitää tietää enemmän, pitää osata huomioida, että tämä meidän yhteiskuntamme muuttuu jatkuvasti. Meillä tulee opettajille paljon enemmän haasteellisia oppijoita sinne kouluihin. Se vaatii ammattitaidon jatkuvaa hereillä pysymistä siitä, että todellakin oppilaskunnassa — tässä edustaja Risikko toi hyvin esille vanhempien ongelmat — meillä on perhetaustoista ja erilaisuuksista johtuvia haasteita, joissa ei voi tavallaan mennä vain sillä, että olet valmistunut, vaan pitää olla mahdollisuus päivittää omaa osaamistaan, kehittyä opetustyössä vastaamaan sitä koko ajan muuttuvaa tilannetta.

Vaikkei se tähän erinomaiseen lakialoitteeseen liitykään, niin kyllä sivistysvaliokunnalta toivoisi, että tämänkin kohdalla voisitte käydä keskustelua siitä, että otetaan vanhemmat yhtenä osana kehittämään sitä oppimisympäristöä: vastuullistetaan meitä veronmaksajia, jotka olemme kyllä vaatimassa, edellyttämässä ja suurennuslasin kanssa tarkkailemassa, kuinka opettajat työtään tekevät, tehdään tästä enemmän koko kansan voimin jatko sille, että meillä on hyvää opetusta edelleen.

19.20 **Mari Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Arvoisat edustajat! Haluaisin kiinnittää huomiota vielä tähän resurssikysymykseen, joka ei ole tehnyt viime vuosina monissa oppilaitoksissa helpoksi jatkuvaa oppimista ja ammatillista kehittymistä. Sen lisäksi, että on tiettyjä koulutuspäiviä, on kyllä tärkeätä, että se arkinen työ mahdollistaa myös palautumisen ja sen, että on aikaa myös työn ohessa ideoida ja hankkia uutta tietoa. Sen takia on niin tärkeätä, että nyt on saatu nämä koulutusleikkaukset käännettyä ja on saatu lisäpanostuksia kaikille koulutusasteille.

Esimerkiksi vapaassa sivistystyössäkin on nähty kovia leikkauksia aiempina vuosina. Siellähän käytetään paljon myös tuntiopettajien apua, ja etenkin tällaisessa työssä, jossa muutenkin käytetään tuntiopettajia, vielä näiden leikkauspaineiden alaisena on ollut kyllä erittäin vaikea miettiä, että saataisiin sitten vielä resursseja täydentävään koulutukseen. Rehellisesti pitää muistaa, että oppiminen ja jatkuva oppiminen vaativat resursseja, ja niiden resurssien tarjoaminen on kyllä äärimmäisen tärkeätä.

Yliopistoista puheen ollen siellä toki myöskin jatkuva oppiminen on elinehto kuten näissä muissa oppilaitoksissa. Myöskin siellä on ollut aika tiukkoja vuosia tämän osalta, eli jotta voidaan tarjota se paras opetus ihan kaikissa oppilaitoksissa ja varhaiskasvatuksessa, niin kyllä se pitkälti on juuri resurssikysymys. Nyt on hyvä, että myös tähän on tartuttu, vaikka ei varmastikaan vielä riittävästi.

19.22 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa rouva puheenjohtaja! Ilman että tässä liikaa laittaa sinivalkoisia silmälaseja kasvoilleen, niin voin kyllä todeta, että meillä Suomessa on tällä hetkellä kasvattajat ja opettajat maailman parhaita, ja he tekevät alati muuttuvassa maailmassa kyllä upeaa jälkeä.

Edustaja Myllykoski kuvasi hyvin tätä maailmaa, jossa kasvattajat ja opettajat ovat. Siis on todellakin, todellakin paljon erilaisia oppijoita, joilla on erilaisia oppimisvaikeuksia, ja voisi sanoa, että jokainen lapsi, jokainen nuori, joka omalla tavallaan kehittyy ja kasvaa, vaatisi erityistä huomiota niin lahjakkaiden kasvatukseen liittyvissä asioissa kuin oppimisvaikeuksiin liittyvissä asioissa — ala on kovin lavea.

Yksi sellainen, mikä on tärkeää siinä, mihin tämäkin aloite pyrkii, tällaiseen kouluttautumisen ja hyvinvoinnin lisäämiseen, on myöskin — edustaja Myllykoski puhui oppimisympäristö-sanasta — sen oppimisympäristön kunto. Tarkoitan siis terveellisiä ja turvallisia tiloja, joissa alan henkilökunta, puhumattakaan lapsista ja nuorista, päivittäin ovat.

Tässä on myös kiinnitetty aivan oikein huomiota täydennyskoulutukseen, mutta tässä kohtaa on hyvä myöskin mainita, että opettajankoulutukseen liittyy haasteita sikäli, että kun maailma laukkaa kovaa vauhtia eteenpäin, opettajankoulutuksen osalta myöskin täytyisi pysyä alan haasteiden osalta ja tavallaan modernin maailman tahdissa mukana.

Mutta oleellista kaikessa kasvatus- ja opetustyössä on se, että alan henkilökunnalla on aikaa olla lasten ja nuorten vierellä, kysyä, mitä heille kuuluu, ja sen jälkeen tulevat kaikki opetukselliset asiat, joissa opetellaan lukemaan, kirjoittamaan tai laskemaan, mutta heillä täytyy olla aika toimia.

19.24 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty erinomaisen hyviä puheenvuoroja. Kiitos, edustaja Kivisaari. Toki teistä kaikista, jotka olette opettajia, todella näkyy, miten se sieltä huokuu. Todella asiantuntevia puheenvuoroja.

Edustaja Myllykoskelle vain totean sen, että toitte hyvin koskettavasti myös esille sen, että teillä on ollut niitä oppimisvaikeuksia ja miten te olette saanut — ajatelkaa: te olette

täällä. Se on hieno merkki meidän koulutuksemme mahdollisuuksista. Varmasti siinä on tarvittu paljon muutakin, mutta siinä on varmasti ollut yhtenä asiana se. Hyvä esimerkki siitä.

Toitte esille vanhempien merkityksen. Kyllä, meillä on aika paljon sellaista nyt tällä hetkellä — te tiedätte, jotka olette lähiaikoina opettajantyössä olleet — että monet vanhemmat sälyttävät sen kasvatusvastuun sinne opettajille eivätkä halua ottaa oikein kunnolla vastuuta. Siihen ei saisi tätä yhteiskuntaa päästää. Kyllä se kasvatusvastuu niille vanhemmille kuuluu, ja siitä meidän pitää pitää huoli.

Sitten edustaja Holopainen tuossa toi esille juuri tämän, että raskaan työn jälkeen pitää pystyä myös palautumaan. Aivan totta. Ei voi ajatella näin, että sinä vain niin kuin laukkaat paikasta toiseen ja koulutuksesta toiseen, kun sinä olet aivan reporanka, koska eihän siitä sitten mitään hyötyä saa. Viittaankin sitten siihen, että opettajien mahdollisuus saada työnohjausta on aika minimaalista. Nyt minä en puhu täydennyskoulutuksesta vaan työnohjauksesta. Niitä ei saisi sekoittaa missään nimessä, ettekä te niitä sekoita, mutta minä haluan, että työnohjaus erotetaan nyt tästä täydennyskoulutuksesta, koska työnohjaus on aivan eri asia: se on nimenomaan sitä mielen huoltoa ja sitä jaksamisen huoltoa erityisesti, joskin täydennyskoulutuskin siihen sitten osaltaan auttaa.

Lopuksi sanon tällaisen loppuhuipennuksen. Tiedän, että edustaja Myllykoski on pitänyt huolta, että perheet voisivat perheiden päivänä olla täällä meidän mukanamme, minä tiedän sen, ja sitten me olemme myöskin edustaneet sitä, että me haluamme niitä tet-jaksolaisia tänne, varmasti aika monella on ollut tet-jaksolainen täällä. Minulle tulee nyt historian ensimmäinen opettaja-tettiläinen ensi viikolla tänne. Hän on kysynyt minulta, voisiko hän olla yhden päivän täällä, kun hänellä on viikon tet-jakso, ja mikä ettei. Nyt hän tulee katsomaan, minkälaisia lakeja täällä tehdään. Nimittäin kerran eräässä tilanteessa pieni tyttö, kun hän sai kysyä ministeriltä — oli kyselytunti minulla ja ministeri Hyssälällä tuolla sosiaali- ja terveysministeriössä — hän kysyi siellä, kun oli perheiden päivä, nosti käden ylös ja kysyi: ”Onko päiväkodissa pakko nukkua?” Se oli vaikein kysymys, mitä minulle on tullut. Minä vastasin, että ei se ole lakisääteistä mutta hyväksi havaittu. Varmasti oli päiväkodissa sanottu, että se Risikko on käskenyt nukkua tai että kysy siltä, pitääkö. Ja se kysymys tuli. — Kiitos.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till kulturutskottet.